Prologas

Iš padangių Barioja primena pėdą jūroje su keliais sužalotais pirštais vakaruose. Tiesiog niekas nėra regėjęs Bariojos iš dangaus, išskyrus bombonešius, nežinojusius, ką mato, ir Viešpatį, kuris, panašu, neturėjo jokio tikslo, kai jūroje paliko šį pėdsaką.

Dabar ant salos krenta tirštas sniegas, balina ją ir gludina – tai trunka parą. Tada skersai ir išilgai baltumos žmonės ims paišyti juodas groteles iš takelių, plačiausias jų sujungs abu gyvenamuosius namus: salos aukščiausiame taške stovintį senąjį, nušiurusį, apsuptą saujelės medžių, ir naująjį Karvikoje, atrodantį prašmatniai ir traukiantį akį, o vasaromis primenantį biblinę arką, užplaukusią ant seklumos.

Paskui takeliai išryškės tarp gyvenamųjų namų ir tvartų, valčių pašiūrių ir stoginių, durpių sandėliukų ir žeminių, šieninių ir prišvartavimo vietų, tarp salos žmonių darbaviečių ir maisto podėlių, takeliai išdygsniuos nevaržomų ir betikslių užraitų raizginį, vaikų, žaidimų ir laikinumo pėdsaką, šiais pirmaisiais taikos metais saloje daug vaikų, niekad nebuvę jų daugiau.

Nūnai pietvakariuose per kraštovaizdį vilnija purvinai ruda upė, tai avys, salos pietuose jos ganysis jūržolėse. O už jų šlubčioja Barbra su šienšakėm ir visa gerkle dainuoja, pakėlusi veidą į šokančias snaiges, žiopčiodama gaudo jas tarp vieno ir kito tono.

Galbūt keista, kodėl ji negina gyvulių žemyn pro tarpą tarp valčių stoginių, naujosios ir švedų, trumpiausiu keliu nuo tvarto ligi jūros. Bet Barbra žino, ką daro, jau vėlyva žiema, o jūržolių rasi pietuose, audros ir pūgos, suvijusios jas į juodrudes virves, atnešė per potvynį, ten jos dabar guli apledėjusios ir bjaurios.

Barbra vaikštinėja pirmyn atgal, plėšdama jas vieną nuo kitos, kad gyvuliai galėtų prieiti prie pusiau užšalusio ėdesio, suprakaituoja ir prisėda ant medžio kamieno, kurį radę atplukdytą jau prieš visą gyvenimą jie pritvirtino geležiniais strypais ir lynais, nes vylėsi, kad vieną dieną jis bus kažko vertas. Ir Barbra ima svarstyti, ar šiemet jie užveisė ne per daug avių, ar tie pusbadžiai gyvuliai įstengs išnešioti ėriukus iki balandžio ir gegužės, taip ji visada nerimauja šiuo metų laiku – visi metų laikai turi savų rūpesčių, net vasara, kai nepaliaujamai gali lyti kelis mėnesius.

Bet staiga jai už kairės ausies atsiranda karštas taškas ir brėžia brūkšnį žemyn sprando oda, tolyn į petį, per ranką, besiilsinčią ant medžio kamieno, į plaštaką. Vidinis, karštas upeliukas sruvena iš Barbros galvos ir ima lašėti nuo didžiojo piršto, kuris tučtuojau pasidaro gurgždančiai sustingęs, lyg stiklinis.

Atmerkusi akis suvokia, kad guli ant nugaros, snaigės krenta jai į akis, ji markstosi ir mato, kad šalia stovi avis Leja ir stebeilijasi į jūrą, kuri baltesnė nei bet kada, ir rami, tarsi pienas, be jokių paukščių, išskyrus tris kormoranus, sėdinčius ant ščhero, kurio pavadinimą patys ir lėmė, bet ir jie neišleidžia nė garso.

Barbra, įpynusi pirštus į šlapią vilną, pasikelia. Kitos avys stovi ir žiūri. Ji pakelia šienšakes, pajunta pratisą smūgį kiaurai juosmens ir ragina bandą pirma savęs aukštyn, vėl tomis pačiomis pėdomis iki pelkių balos, kur vasaromis jie pjausto durpes. Prakerta skylę ledo plutoje, kad gyvuliai galėtų atsigerti, ir tada jie patys vienas paskui kitą linguoja aukštyn, kol pranyksta tvarte.

Paskutinė kruta Barbra, dešinė ranka be paliovos Lejos vilnoje, kurią paleidžia tik Lejai išnykus tamsoje. Uždariusi paskui ją duris Barbra stovi, nukreipusi žvilgsnį į gyvenamąjį namą, bet nepastebi virtuvės lange mojančios rankos. Užuot ėjusi namo, apsisuka ir leidžiasi žemyn takeliu link naujosios valčių stoginės, eina į jaukinę ir spokso į tris skyles tuščio ūdų kubilaičio dugne, o vėjas lupa atsiknojusią pietinės sienos lentą. Barbra atsisėda, siekia šeivos ir siūlo, rankos pačios pradeda megzti. Atsilapoja durys ir balsas klausia, kodėl ji čia sėdinti.

– Nešalta?

Tai Ingrida, pamačiusi tetą pro virtuvės langą, teiraujasi, kodėl ši nusileido iki stoginės, tai ji dažnai daro, bet šiandien negrįžo namo, o jau praėję nemažai laiko, artinasi vakaras.

Barbra atsisuka, įdėmiai nužvelgia ją ir klausia:

– Kas tu?

Ingrida prieina arčiau ir žiūri į tetą, pasitaiso kelias plaukų sruogas, užkišdama po skarele, ir suvokia, kad į šį beprasmį klausimą turi nuoširdžiai atsakyti, iki menkiausių smulkmenų.

1

Bariojoje vasara, tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt šeštieji, pūkai po stogu, kiaušiniai statinėse, žuvis nukabinta nuo džiovyklos, pasverta ir surišta, bulvės pasodintos, ėriukai laigo laukuose, o veršiukai atskirti nuo motinų. Ruošiamasi pjaustyti durpes ir dažyti senąjį namą, kad jam nereikėtų gėdytis šalia naujojo. Ant kalvos už tvarto stovi Ingrida Barioja ir po kirlių debesiu mato įlankoje laivą, tą banginių medžioklės škuną *Salthamerį*, kurį jie perėmė, kai ankstesnysis savininkas bankrutavo, taip bariojiečiai tapo banginių medžiotojais.

Salthameris pirmagalyje turi patranką, o ant stiebo – baltą statinę su juoda juostele per vidurį, taip pat takelažą kaip burlaivyje ir šturvalą ant vairinės stogo, iš šonų apsupto brezentu, yra jaukinė ir naujoviškas ūdų nuleidiklis, ši didžiulė škuna pritaikyta visiems sezonams ir visoms progoms. Ingrida klausosi plaktuko kaukšėjimo ir stebi, kaip Larsas su Feliksu ruošiasi pirmajam laimikiui, deniu pirmyn atgal laksto mažieji berniukai, ji klauso, kaip virš

jūros vilnija ir vėl nuščiūva jų balsai, o jai ant nugaros skaroje miega Kaja.

Štai ji nubunda. Ingrida ją išvynioja ir paleidžia rėplioti po viržius, kol mergaitei neatsibosta, tada net krūpteli nuo Kajos juodų akių žvilgsnio, paima ją ant rankų ir leidžiasi žemyn į lauką, kur pradėjo megztis uogos. Atsisėda ant šulinio dangčio šalia naujai supirktų teptukų ir kibirėlių su dažais – tiek visko bus padaryta saloje, kuri niekada dar neturėjo šviesesnės ateities, neturėjo tiek daug gyventojų ir kuri jau nebepriklauso Ingridai.

Ingrida eina į virtuvę, sodina Kają Barbrai ant kelių, paskui leidžiasi žemyn į prieplauką ir keturirkle valtimi nusiyrusi prie *Salthamerio* laukia, kol Larsas žvilgtelės per borto turėklus ir paklaus, ar atplukdžiusi kavos.

Ingrida atsako, kad laive juk jie patys turi kavos.

Larsas juokiasi ir priduria, kad rado darbų prižiūrėtoją, jį pasiims iš Trenos po savaitės, viskas priklauso nuo orų.

Ingrida nuleidžia irklus ir sako, kad dar šįvakar su vaiku nusiirs pas Adolfą į Malviką.

Larsas klausia, kam jai reikia Adolfo.

Ingrida trukteli pečiais, ir Larsas taria, kad jam vis vien, valčių jiems pakanka.

Toks požiūris į salos išteklius, aišku, išpuikęs, tad Ingrida priduria, kad jos kurį laiką nebus.

Mat kaip.

Prie turėklų prieina ir berniūkščiai, Hansas su Martinu, o už jų išstypęs Fredrikas, per žiemą ūgtelėjęs daugiau nei reikia. Pamatę Ingridą, liaujasi domėjęsi, tada pristoja prie Larso, kad leistų iššauti patranką, ar negalėtų pasitreniruoti į senas žuvų skiaures?

Juokdamasis Larsas kilsteli trimetį Oskarą, kad ir jis galėtų žvilgtelėti į Ingridą, kuri jam mojuoja. O tada išdygsta dar ir Feliksas, su skurliu pajuodusiose nuo tepalo rankose, tad visi Bariojos vyrai, dideli ir maži, stovi tarsi nieko nenutuokiantis atsisveikinimo komitetas, išrikiuotas ant salos ekonominės ateities denio tą akimirką, kai Ingrida Marija Barioja užgula irklus ir iriasi atgal palengvėjusia širdimi, kad buvo daug paprasčiau, nei ji būgštavusi.

Parkopia namo, pasisako Barbrai ir Suzanai apie kelionę, iškloja lėtai ir kasdieniškai. Bet čia, moterų pasaulyje, viskas pasidaro šiek tiek svarbiau, nei turėtų būti. Barbrai kyla klausimų, kur ji ruošiasi, kodėl ir ar ilgam? O Suzana supranta, kas vyksta, ir su panieka taria, kad Ingridai pasisekė, nes turinti ko ilgėtis ir ieškoti, tada išskuba į lauką kabinti ant džiovyklės skalbinių.

Ingrida susideda mažąjį lagaminėlį, kurį pasiima kaskart, kai bando palikti salą. Ir jai nusileidus į prieplauką, suvyniojus Kają į drobinį maišą ir paguldžius ant avikailių keturirklės gale, o lagaminą pasidėjus valties priekyje, reikalo rimtumą nujaučia tiktai perkeistoji Barbra ir atsisveikina stovėdama sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis, jos suknelė dangiškos spalvos ir neseniai pirkta už žiemos įplaukas, išmarginta baltomis stambiomis gėlėmis.

– Mes juk dažysim trobą, – sako ji.

– Tai dažykit, – atsiliepia Ingrida.

Barbra nerimastingai sujuda ir sako, kad neįmanoma dažyti namo be Ingridos. Ši juokiasi sakydama, kad tada galį palaukti, kol ji grįšianti.

– Mat kaip, – sako Barbra. – Ir kada grįši?

– Po kelių dienų.

– Po kelių dienų, – pakartoja Barbra ir stovi tokia įsižeidusi, kad neprisiverčia pamojuoti, kai Ingrida manevruodama iriasi aplink šiaurinį kyšulį, o paskui pasidaro per vėlu, tada saulė jau kybo šiaurėje, žemai ir balta, o po ja tįso jūra tarsi pilkos betoninės grindys.